

Adaptácia antroponým cudzieho pôvodu v slovenčine a španielčine¹

Bohdan Ulašín (Bratislava)

ADAPTATION OF ANTHROPNYMS OF FOREIGN ORIGIN IN SLOVAK AND SPANISH

This article compares the adaptation of anthroponyms of foreign origin in Slovak and Spanish across historical periods. We analyze ancient names of Latin and Greek origin where Spanish shows, in general, a deeper level of adaptation. We have also included biblical, Near Eastern, and Egyptian names and names from the medieval and early modern periods, where the predominant tendency is to find native equivalents, not only for first names, but for surnames as well (in a significantly more systematic way in the case of Spanish). Nowadays the clear tendency is to maintain the original graphic form of foreign names in languages using the Latin alphabet, except for names of popes and monarchs. Searching more widely, the article analyzes rules for transcribing names from Slavic languages, Arabic, and Chinese, noting a greater degree of adaptation in Spanish. Different approaches are found in transcription of Chinese names, with Spanish using pinyin and Slovak employing a system of transcription based on its own alphabet. The article concludes with translations of anthroponyms, highlighting variations in the use or absence of translation of descriptive names (*nombres parlantes*, e.g. *Schneewittchen*) into the two languages analyzed.

KEY WORDS

anthroponym, adaptation, transcription, translation, Spanish, Slovak

KLÚČOVÉ SLOVÁ

antroponymum, adaptácia, transkripcia, preklad, španielčina, slovenčina

DOI

<https://doi.org/10.14712/23366591.2024.2.5>

1. ÚVOD

Cieľom tohto článku je analyzovať spôsoby adaptácie antroponým cudzieho pôvodu v slovenčine a v španielčine a z toho vyplývajúcich najdôležitejších vzájomných rozdielov, pokiaľ ide o zápis, výslovnosť aj odlišnosti v používaní ekvivalentov či prekladu apelatívnych základov antroponým.

Antroponymá tvoria jeden z onymických podsystemov, slúžia prvoplánovo ako identifikátor osôb. Táto funkcia je natoľko dominantná, že antroponymum (tak ako aj toponymum) má minimálny vzťah k sémantike svojho apelatívneho základu. Napríklad *Alexander Dubček* bol konkrétny československý politik, pôsobiaci v 20. storočí, a za účelom jeho identifikácie sa použije jeho meno a priezvisko v iných jazykoch

¹ Tento článok je súčasťou projektu VEGA: *Španielske a slovenské propriá: súčasná kontrastívna onomastika* (1/0595/24).

bezo zmeny. Nebudeme teda mať v španielčine *Alejandro Roblecito* alebo v angličtine *Alexander Little Oak*², keďže by bola ohrozená základná funkcia antroponyma ako jedinečného identifikátora osoby.

Avšak je mnoho prípadov, pri ktorých dochádza k zmenám v rámci adaptácie do prijímajúceho jazyka: *Kryštof Kolumbus* — *Cristóbal Colón* (< tal. *Cristoforo Colombo* / lat. *Christophorus Columbus*) a i. V určitých prípadoch dokonca aj k čiastočnému alebo úplnému prekladu: *Ján Krstiteľ* — *Juan el Bautista* (< lat. *Ioannes Baptista* < gr. *Ἰωάννης ὁ βαπτιστής*), *Sediaci býk* — *Toro Sentado* (< angl. *Sitting Bull* < dakot. *Tatanka Yotanka*) a pod. A v prípade prepisu zo sústav písiev nepoužívajúcich latinku sú rozdiely natoľko výrazné, že môžu znemožniť identifikáciu: *Usáma Bin Ládin* — *Osama Bin Laden*, *Si Ťin-pching* — *Xi Jinping* a pod.

Antroponymá tvoria súčasť bioným, živých bytostí, sú fixované v sociálnych vzťahoch a ich hlavná funkcia, ako už bolo povedané, je označiť jedinca (funkcia nominálna) a odlíšiť ho od ostatných jedincov danej triedy (funkcia identifikačná, diferenciálna), čo je potreba univerzálna, keďže sa nenašlo dosiaľ etnikum, ktoré by nepoužívalo antroponymá (Pleskalová, 2016, s. 114). V našom článku sa budeme zameriavať na osobné vlastné mená (rodné mená, priezviská), čiastočne do porovnania zahrnieme aj nepravé antroponymá (teonymá, mená mytologických, rozprávkových a literárnych postáv). Ponechávame bokom skupinové antroponymá ako napríklad obyvateľské mená a etnonymá.

2. STAROGRÉCKE A LATINSKÉ ANTROPONYMÁ

Celkovo možno povedať, že v adaptácii antických antroponym je slovenčina konzervatívnejšia ako španielčina, jazyk, ktorý vznikol z latinčiny. V prípade najmä latinských mien v španielčine totiž nejde o typický proces adaptácie v rámci „prisvojovania“ si mien z východiskového do prijímajúceho jazyka³. Mnohé kontinuálne zmeny počas premeny latinčiny na dnešnú španielčinu zasiahli prirodzene aj oblasť najmä latinských, ale aj starogréckych antroponym.

Na rozdiel od španielčiny je v slovenčine ohľadom adaptácie antických mien už dlhodobo prítomný spor, ktorý sa prejavuje v dvoch protichodných tendenciách: zachovať čo najvernejšiu podobu mien známu vo východiskových jazykoch a tendenciou čo najviac prispôbiť prepis prijímajúcemu jazyku, teda poslovenčenie daných antroponym (Buzássyová K., 2002, s. 39–40). Toto sa prejavuje v častej existencii dvojtvárov, kde koexistuje tvar s vyššou mierou adaptácie, tzv. vžitá podoba mena, a tvar

2 Hoci existujú viaceré slovné hračky založené na doslovnom preklade, ktoré sú však humornejšie a originálnejšie preto, že poukážu práve na nevedomovanú sémantiku apelatívneho základu mien (príklady z archívu autora): *George Bush* (Juraj Krík), *Nicolas Cage* (Mikuláš Kľietka), *Stephen King* (Štefan Král) atď.

3 Ako analogický príklad by sme azda mohli uviesť tvary vlastných mien veľkomoravských osobností z našich dejín, ktoré sa prirodzene prepisujú do dnešnej podoby toho ktorého slovanského jazyka (Blanár, 2002, s. 15): slk. *Svätopluk*, čes. *Svatopluk*, poľ. *Świętopełk* vs. šp. *Svatopluk* / *Sventopluk* < starosl. *Svątopŕlkъ*.

s menšou mierou adaptácie, prítomný najmä v odborných a vedeckých textoch⁴. Tieto dvojtvary pripúšťa aj kodifikačná príručka *Pravidlá slovenského pravopisu* (posledné 4. vydanie z r. 2013), typicky napríklad osamostatnená časť (väčšinou stredné *nomen* alebo koncové *cognomen*) viacčlenného latinského osobného mena vs. celé meno, ďalej (ne)označovanie aspirovaných hlások (typicky théty) či kvantity a i.: *César / Gaius Iulius Caesar*, *Horácius / Quintus Horatius Flaccus*, *Ovídius / Publius Ovidius Nasso*; *Themistokles / Themistokles*, *Demostenes / Démosthenés* a pod. Pri vypracovávaní heslára akademickej encyklopédie *Encyclopaedia Beliana* (projekt pod gesciou Slovenskej akadémie vied), ktorá obsahuje stovky hesiel antických mien, si autori dokonca vypracovali vlastné všeobecné transkripčné zásady, podľa ktorých mnohé heslá majú podobu dvojtvaru (Buzássyová, Ľ, 2002, s. 45). Ďalšie príklady okrem už spomenutých (ako prvý je uvedený adaptovaný, ako druhý neadaptovaný tvar): *Afrodita / Afrodité*, *Apollón / Apollón*, *Artemida / Artemis*, *Nioba / Niobé*, a pod. V prípade existencie dvojtvarov antických antroponým uvádzame ďalej v texte ten adaptovanejší.

2.1 KVANTITA / SLOVNÝ PRÍZVUK

Latinské mená sa v slovenčine píšu bez označovania kvantity. Tá sa nepíše ani v španielčine, keďže v kontinuu vývojovej premeny z latinčiny do španielčiny vokalizká kvantita zanikla vo výslovnosti už vo vulgárnolatinkej fáze (Zavadil, 1998, s. 87). Slovenský dlžeň (´), označujúci vokalizkú kvantitu, sa vyskytuje v adaptovaných latinských menách zriedkavo, typicky na mieste dvojhĺasky či dlhej a/alebo prízvučnej samohlásky: *Caesar* < *César*, *Horātius* < *Horácius*. Čo sa týka miesta slovného prízvuku, v normatívnej slovenčine je vždy na prvej slabike a španielčina v drvivej väčšine zachováva prízvuk na rovnakej slabike, na ktorej bol v latinčine (Tamže, s. 82): *Rōmulus* < *Rómulo*, *Antōnius* < *Antonio*, *Calīgula* < *Calígula* atď. Avšak v súlade s pravidlami španielskej akcentuácie sa v niektorých prípadoch musí prízvučná slabika označiť tildou (´): *Calīgula* — *Calígula* (< *Caligula*), *Seneca* — *Séneca* (< *Seneca*) a i.

V prípade gréckych mien španielčina často kladie prízvuk na tretiu slabiku od konca, čo je väčšinou v rozpore s pôvodným gréckym prízvukom zväčša na predposlednej slabike⁵. V slovenčine dlžeň často absentuje⁶, keďže vyjadruje kvantitu samohlásky, nie postavenie slovného prízvuku: *Anaxagoras* — *Anaxágoras* (< *Ἀναξαγόρας*), *Anaximenes* — *Anaxímenes* (< *Ἀναξίμενης*), *Aristoteles* — *Aristóteles* (< *Ἀριστοτέλης*), *Diogenes* — *Diógenes* (< *Διογένης*), *Empedokles* — *Empédocles* (< *Ἐμπεδοκλής*), *Protagoras* — *Protágoras* (< *Πρωταγόρας*), *Sofokles* — *Sófocles* (< *Σοφοκλής*), *Sokrates* — *Sócrates* (< *Σωκράτης*) a i.

4 „Adaptované mená sa uplatňujú najmä v kultúrnej publicistike, v prekladoch umeleckej literatúry, v popularizačnej literatúre.“ (PSP, 2013, s. 43).

5 Avšak v istom počte prípadov sa miesto prízvuku v španielčine a gréčtine zhoduje: *Demokritos* — *Demócrito* (< *Δημόκριτος*), *Hesiodos* — *Hesíodo* (< *Ἡσίοδος*), *Priamos* — *Príamo* (< *Πρίαμος*) a i.

6 Až na spomenuté neadaptované výnimky, typické pre odborné publikácie: *Démosthenés*, *Héródés* a pod.

Dĺžeň v slovenčine používame najmä na zachovanie dĺžky v nominatívnych koncovkách gréckych antroponým (Buzássyová, L., 2002, s. 51), typicky pri koncovke -ón: *Apolón* — *Apolo* (< Ἀπόλλων), *Agamemnon* — *Agamenón* (< Ἀγαμέμνων), *Platón* (< Πλάτων), *Poseidón* (< Ποσειδών), *Zenón* (< Ζήνων) a i. Ale aj inde: *Homér* — *Homero* (< Ὅμηρος), *Ifigénia* — *Ifigenia* (< Ἰφιγένεια), *Pýtia* — *Pitia / Pitonisa* (< Πυθία), *Táles z Milétu* — *Tales de Mileto* (< Θαλής ὁ Μιλήσιος), *Tália* — *Talía* (< Θάλεια / Θαλία) a i.

2.2 FORMA

Ak opomenieme bežné grafické rozdiely medzi španielčinou a slovenčinou na prípadoch adaptovaných internacionalizmov⁷, tak jedným z najrelevantnejších rozdielov je eliminácia slabej koncovkej spoluhlásky v španielčine, na rozdiel od slovenčiny. Ide o systematickú elimináciu latinského -u(s)⁸ v antroponymách mužského rodu: *Brutus* — *Bruto* (< *Brutus*), *Gaius Octavius Augustus* — *Cayo Octavio Augusto* (< *Gaius Octavius Augustus*), *Grakchus* — *Graco* (< *Gracchus*), *Krézus* — *Creso* (< lat. *Croesus* < gr. *Κροῖσος*), *Marcus Antonius* — *Marco Antonio* (< *Marcus Antonius*), *Ovídius* — *Ovidio* (< *Ovidius*), *Spartakus* — *Espartaco* (< *Spartacus*), *Vergílius* — *Virgilio* (< *Vergilius*) a i., rovnako aj v gréckej koncovke -o(s)⁹: *Demokritos* — *Demócrito* (< Δημόκριτος), *Herodotos* — *Heródoto* (< Ἡρόδοτος), *Meneláos* — *Menelao* (< Μενέλαος), *Teseus* — *Teseo* (< Θησεύς). Avšak zostáva zachovaná grécka koncovka -es: *Aristoteles* — *Aristóteles* (< Ἀριστοτέλης), *Diogenes* — *Diógenes* (< Διογένης), *Euklides* — *Euclides* (< Εὐκλείδης), *Perikles* — *Pericles* (< Περικλῆς) a i.

Avšak v niektorých častejšie používaných mužských menách sa tieto v slovenčine zdomácňujú úplným odstránením koncovkej slabiky: *Dioklecián* — *Diocleciano* (< *Diocletianus*), *Hadrián* — *Adriano* (< *Hadrianus*), *Homér* — *Homero* (< Ὅμηρος), *Pilát* — *Pilato* (< *Pilatus*), *Tertulián* — *Tertuliano* (< *Tertullianus*), *Traján* — *Trajano* (< *Traianus*), *Vespazián* — *Vespasiano* (< *Vespasianus*); typicky pri menách s pendantom v slovenskom kalendári: *Dezider* — *Desiderio* (< *Desiderius*), *Konštantín* — *Constantino* (< *Constantinus*), *Severín* — *Severino* (< *Severinus*)¹⁰, ako aj pri názvoch planét, ktoré pôvodne označovali božstvá¹¹: *Merkúr* — *Mercurio* (< *Mercurius*), *Neptún* — *Neptuno* (< *Νεπτύνης*), *Urán* — *Urano* (< *Οὐρανός*) a i.

7 Ako napríklad rozdiel v použití k-c: *kentaur* — *centauro* a i., rovnako aj pri antroponymách: *Kyklop* — *Cíclope* (< Κύκλωπες) či y-i: *bicykel* — *bicicleta*, rovnako aj v gréckych antroponymách (ide o samohlásku, nie o polosamohlásku a polospoluhlásku, ktorej zodpovedá slovenské j: *Jahve* — *Yavé* a pod.): *Aischylos* — *Esquilo* (< Αἰσχύλος), *Kalypso* — *Calipso* (< Καλυψώ), *Pyrrhos* — *Pirro* (< Πύρρος), *Tukydides* — *Tucidides* (< Θουκυδίδης) a i.

8 V súlade s vulgárnolatinským vývojom smerom ku stredovekej kastíľčine, ktorý zdedila moderná španielčina, teda postupné nahrádzanie nominatívu za tvary akuzatívu (zriedkavo aj ablatívu) a eliminácia koncovkej spoluhlásky -s (Zavadil, 2004, s. 9–11).

9 S pár výnimkami ako *Minos* — *Minos* (< Μίνως).

10 S výraznou výnimkou *Iulius* < *Július*.

11 Na okraj poznamenajme, že niekedy je astronóm a východiskové meno postavy z gréckej mytológie v slovenčine odlišné: *Kasiopeja* (súhvezdie) vs. *Kassiopeia* (matka Andromedy), *Amaltea* (mesiac Jupitera) vs. *Amaltheia* (lesná nymfa) a i. (Procičková, 2002: 71). V španielčine je astronóm aj antroponym v oboch prípadoch zhodné: *Casiopea*, *Amaltea*.

Zjednodušenie spoluhláskových skupín a geminovaných (zdvojených) spoluhlások v španielčine: *Agamemnon* — *Agamenón* (< Ἀγαμέμνων), *Agrippina* — *Agripina* (< *Agrippina*), *Appius* — *Apio* (< *Appius*), *Commodus* — *Cómodo* (< *Commodus*), *Crasus* — *Craso* (< *Crassus*), *Grakchus* — *Graco* (< *Gracchus*), *Hippokrates* — *Hipócrato* (< Ἱπποκράτης), *Pallas Aténa* — *Palas Atenea* (< Παλλὰς Ἀθήνη), *Ptolemaios* — *Ptolomeo* / *Tolomeo* (< Πτολεμαῖος) a i.

Koncové -N v španielčine. Je to pozostatok akuzatívneho tvaru, ktorý sa v iberorománčine postupne stal jediným tvarom pre drvivú väčšinu nominálnych lexém, a teda aj antroponým (Zavadil 2004, s. 9): *Cicero* — *Cicerón* (< *Cicero*, akuzatív *Cicerōnem*), *Nero* — *Nerón* (< *Nero*, akuzatív *Nerōnem*), *Charón* — *Caronte* (< lat. *Charon*, akuz. *Charontem*, < gr. Χάρων), a i.

Španielska monoftongizácia dvojhlasok v gréckych menách¹² (*AI* → *E*, *EI* → *E/I*, *OI* → *E*): *Aischylos* — *Esquilo* (< Αἰσχύλος), *Daidalos* — *Dédalo* (< Δαίδαλος), *Faidón* — *Fedón* (< Φαίδων), *Hefaistos* — *Hefesto* (< Ἥφαιστος), *Herakleitos* — *Heráclito* (< Ἡράκλειτος), *Oidipus* — *Edipo* (< Οἰδίπους), *Panaitios* — *Panecio* (< Παναίτιος), *Polykleitos* — *Policleto* (< Πολύκλειτος), *Poseidonios* — *Posidonio* (< Ποσειδώνιος) *Ptolemaios* — *Ptolomeo* / *Tolomeo* (< Πτολεμαῖος) a i.

K — C, španielčina prevzala zmenu v písme z *k* → *c*, ktorá nastala v latinčine oproti gréckej pôvodine¹³: *Kybelé* — *Cibeles* (< lat. *Cybele* < gr. Κυβέλη), *Tukydidés* — *Tucídides* (< lat. *Thucydides* < gr. Θουκυδίδης), ale aj antické antroponymá negréckeho pôvodu, ktoré však zdieľajú rovnakú zmenu pri sprostredkovaní cez gréčtinu a latinčinu: *Kýros* — *Ciro* (< lat. *Cyrus* < gr. Κύρος).

CH — C / Q, v gréčtine išlo pôvodne o aspirovanú výslovnosť [k^h], ktorá sa časom frikativizovala, v latinčine najprv iba ako velára [k], neskôr sa v Ciceronovej dobe aspiruje (Buzássyová, 2016, s. 209–210), španielčina zdedila velárnu výslovnosť, ktorej odrazom je grafické označenie veláry pomocou *c*, *q*: *Archelaos* — *Arquelaos* (< Ἀρχέλαος), *Archimedes* — *Arquímedes* (< Ἀρχιμήδης), *Chrysippos* — *Crisipo* (< Χρυσίππος) a i.

TI — C, ide o palatalizáciu, ktorá sa v prípade španielčiny konzistentne premieta aj do grafického zápisu, v prípade slovenčiny pri gréckych menách zostáva zápis aj výslovnosť *ti-*, v prípade latinských mien sa zaužívala ranostredoveká výslovnosť [tsi], ktorá sa však nepremieta do zápisu, s výnimkou vžitých slovakizovaných tvarov (*Horácus*, *Domicián*): *Boethius* — *Boecio* (< *Boëthius*), *Domicián* / *Domitianus*¹⁴ — *Domiciano* (< *Domitianus*), *Horácus* / *Horatius*¹⁵ — *Horacio* (< *Horatius*), *Lucretius* — *Lucrecio* (< *Lucretius*), *Panaitios* — *Panecio* (< Παναίτιος) a i. To isté máme aj v prípade *Pilát Pontský* — *Poncio Pilato* (< *Pontius Pilatus*), kde koncovka -ský nahradila prítomný jod, ktorý spolupôsoobil pri palatalizácii.

12 Tá sa udiala aj v novogréčtine.

13 Prítomné aj pri toponymách: *Mykény* — *Micenas* ako aj etnonymách známych už v staroveku: *Kelti* — *celtas*, *Skýti* — *escitas* a pod. Pri antroponymách je to relevantné, pokiaľ miesto pôvodu tvorí súčasť antroponyma: *Zenón* z *Kitia* — *Zenón de Citio* (< Ζήνων ὁ Κιτιεύς) a pod.

14 Najmä pri uvedení celého mena: *Titus Flavius Domitianus*.

15 Najmä pri uvedení celého mena: *Quintus Horatius Flaccus*.

X — J / X, grécke x je zachované v oboch jazykoch¹⁶, avšak v začiatočnom postavení sa v španielčine mení na j, vyslovované ako frikatíva [x]: *Anaxagoras* — *Anaxágoras* (< Ἀναξαγόρας), *Anaximandros* — *Anaximandro* (< Ἀναξίμανδρος), *Anaximenes* — *Anaxímenes* (< Ἀναξίμενης) a pod. Avšak na začiatku slova: *Xantipa*¹⁷ — *Jantipa* (< Ξανθίπη), *Xenofanes* — *Jenófanes* (< Ξενοφάνης), *Xenofón* — *Jenofonte* (< Ξενοφών), *Xenokrates* — *Jenócrates* (< Ξενοκράτης) a i.

Sonorizácia s → z v slovenčine v intervokalickej postavení (v španielčine k nej nikdy nedochádza), píše sa z pri niektorých konkrétnych vžitých formách, kde bola výslovnosť akceptovaná aj na úrovni grafickej: *Cézar* — *César* (< Caesar), *Krézus* — *Creso* (< lat. Croesus < gr. Κροῖσος), *Vespazián* — *Vespasiano* (< Vespasianus). V iných prípadoch, kde sa síce vyslovuje znelo, sa píše s, hoci nájdeme bežne varianty písané so z, čo je však v rozpore so slovenskou normou (PSP, 2013, s. 43): *Théseus* / *Teseus* (**Tézeus*) — *Teseo* (< Θησεύς), *Perseus* (**Perzeus*) — *Perseo* (< Περσεύς) a i. Samozrejme, sú aj prípady, keď k sonorizácii v slovenčine nedochádza vôbec: *Hesiodos* — *Hesíodo* (< Ἡσίοδος).

J, z pôvodného i v latinských menách. Polospoluhláskové i sa píše ako j, v slovenskej výslovnosti zostáva polospoluhláskou, v španielčine sa vyslovuje v súčasnosti¹⁸ ako velárna frikatíva [x]: *Jason* — *Jasón* (< Ἰάσων), *Traján* — *Trajano* (< Traianus), *Jupiter* — *Júpiter* (< Iuppiter) a i.

Iné zmeny: protéza (pridanie e- na začiatku slova pred s + iná spoluhláska): *Spartakus* — *Espartaco* (< Spartacus), *Sfinga* — *Esfinge* (< Σφίγγξ); desonorizácia: *Gaius* — *Cayo* (< Gaius); pridanie suffixu: *Pýtia* / *Pýthia* — *Pitia* / *Pitonisa* (< Πυθία) a i.

Na záver ešte spomeňme fenomén existencie dvoch tvarov antroponyma, jeden z gréčtiny, druhý z latinčiny. V nasledujúcich príkladoch slovenčina jednoznačne preferuje grécky tvar, španielčina zasa latinský: *Apolón* — *Apolo* (< lat. Appollo < gr. Ἀπόλλων), *Odýseus* — *Odiseo* / *Ulises* (< lat. Ulixes / Ulisses < gr. Ὀδυσσεύς). V ostatných prípadoch sa používajú oba tvary: *Asklepios* / *Eskulap* — *Asclepio* / *Esculapio* (< lat. Aesculapius < gr. Ἀσκληπιός), *Herakles* / *Herkules* — *Heraclēs* / *Hércules* (< lat. Hercules < gr. Ἡρακλῆς) a i.

3. STAROHEBREJSKÉ BIBLICKÉ MENÁ

Biblické mená, najčastejšie hebrejského pôvodu (niekedy aramejského a i.), patria medzi najpoužívanejšie osobné mená so stáročnou tradíciou používania v oboch jazykoch. Prešli dlhým procesom adaptácie (často aj so zmenami v gréčtine a latinčine): *Ján* — *Juan* (< lat. Iohannes < gr. Ἰωάννης < hebr. yōjanan), *Mária* — *María* (< lat. Maria

16 S výnimkou mien, ktoré prenikli do kalendára a sú zdomácnené: *Aléξανδρος* < *Alejandro*, tak aj v antroponymách *Alexandrus Severus* — *Alejandro Severo* (< *Alexandrus Severus*).

17 Vžitá podoba mena Sokratovej manželky na rozdiel od menovkyne z gréckej mytológie, dcéra Dóra *Xantippa* alebo *Xantippé*. V španielčine sa používa jeden tvar pre obe osoby: *Jantipa*.

18 Počiatkové j- sa zväčša menilo najprv na [dʒ], ktoré sa v 16.-17. storočí desonorizovalo na [ʃ] a od polovice 17. storočia sa zmenilo na velárnu frikatívu [x] (Zavadil, 1998, s. 160–161).

< gr. *Μᾶριᾶ* / *Μαριᾶμ* < hebr. *miryām*¹⁹), *Eva* (< lat. *Eva* < gr. *Εὐα* < hebr. *jawwāh*), *Josef* — *José* (< lat. *Ioseph(us)* < gr. *Ἰωσήφ* < hebr. *yōsef*) a i.

Mnohé odlišnosti medzi španielskymi a slovenskými tvarmi sú relatívne pravidelné, spomeňme napríklad:

Odlišné umiestnenie diakritického znaku (´), teda slovenského dĺžňa a španielskej tildy v koncovke -*IÁŠ* / -*JÁŠ* — -*ÍAS*²⁰: *Izajáš* — *Isaías*, *Jeremiáš* — *Jeremías*, *Tobiáš* — *Tobías*, *Zachariáš* — *Zacarías* a i.

Š — S: *Ježiš* — *Jesús*²¹, *Jošua* — *Josué*, *Judáš* — *Judas*, *Mojžiš* — *Moisés*, *Satanáš* — *Satanás*, *Šalamún* — *Salomón*, *Šimon* — *Simón* a i. Je ale zopár výnimiek: *Barnabáš* — *Bernabé*, *Goliáš* — *Goliat*.

J — J / Y, slovenská palatálna aproximanta [j] má ekvivalent v španielskej palatálnej aproximante, resp. frikative [j / j], tá sa zapisuje v španielčine grafémou *y*: *Jahve* — *Yavé* / *Yaué*²². Pri ponechaní grafémy *j* táto v španielčine symbolizuje iný konsonant, veľárnu frikatívu [x]: *Benjamín* — *Benjamín*, *Jákob*²³ — *Jacob*, *Jób* — *Job*, *Jonáš* — *Jonás*, *Jonatán* — *Jonatán* a i.

Iné: *Belzebub* — *Belcebú*, *Betlehem*²⁴ — *Belén*, *Izák* — *Isaac*, *Matuzalem* — *Matusalén*, *Onan* — *Onán* a i.

4. BLÍZKOVÝCHODNÉ ANTICKÉ MENÁ

Sem sme zaradili mená z regiónu Blízkeho východu a z Egypta, sumerského, egyptského, babylonského, asýrskeho či perzského pôvodu.

Mnohé rozdiely sú rovnaké ako pri predchádzajúcich skupinách: [x] — [k]: *Achnaton* — *Akenaton*, *Cheops* — *Keops*, *Nabuchodonozor* — *Nabucodonosor*, *Tutanchamón* — *Tutankamón*, x — j: *Xerxes* — *Jerjes*, a pod.

19 Tu máme príklad na dve rôzne mená z jedného základu, jedno s domácou a druhé s pôvodnou podobou s dištinktívnou platnosťou: *Mária* — *Miriam*.

20 Až na pár výnimiek ako *Kajfáš* — *Caifás*.

21 Dodnes bežné meno v španielskojazyčnom svete, za účelom desambiguácie sa zvykne používať tvar *Jesucristo* na označenie Ježiša z Nazaretu (*Jesús de Nazaret*).

22 Vžitá a adaptovaná forma, odkazujúca na starozákonné božstvo Izraelitov. V súčasnej šp. religionistickej literatúre sa objavuje aj neadaptovaný zápis *Yahweh*.

23 Ide o starozákonnú postavu, syna Izáka a Rebeky. Novozákonný apoštol, nositeľ toho istého hebrejského mena, bol veľmi obľúbený, je dokonca patrónom Španielska, podľa tradície prvým evanjelizátorom Hispánie a jeho ostatky sa podľa legendy nachádzajú v katedrále Santiago de Compostela. Jeho meno vykazuje v oboch jazykoch vyššiu mieru adaptácie: *Jakub* — *Santiago* (< lat. *sanctus Iagus*, 'svätý Jakub', čo je kontrakcia z *Iacobus*), variant obľúbený najmä v Kastílii. Z rovnakého mena je aj *Jaime* (< neskorolat. *Iacomus*, variant *Iacobus*), obľúbené najmä v Katalánsku (v tvare *Jaume*) v Galícii je to zasa *Iago*, *Yago* (Faure, 2002, s. 473–474, 451, 740).

24 V slovenčine iba toponymum, v španielčine aj ženské osobné meno, jeden z mnohých prívlastkov Panny Márie, konkrétne Panny Márie Betlehemskej, ktorej podobizeň sa nachádza v betlehemskej bazilike, ktorú nechal postaviť cisár Konštantín v 4. storočí (Faure, 2002, s. 157).

Iné: Aššurbanipal — Asurbanipal, Dareios — Darío, Gilgames — Gilgames, Ištar — Ishtar, Hannibal — Aníbal, Chamurappi — Hamurabi, Ramzes — Ramsés, Semiramis — Semíramis, Sinuhet — Sinuhé, Zarathuštra — Zaratustra²⁵ a i.

5. STREDOVEKÉ A RANONOVOVEKÉ MENÁ

Aj tu dochádza k viac či menej výraznej adaptácii, ktorá sa zväčša pridrža už spomenutých adaptačných postupov, najmä pri menách panovníkov, pápežov a svätcov:

Anna Boleynová — Ana Bolena (< angl. Anne Boleyn), Belo — Bela (< maď. Béla), Chlodovik — Clodoveo²⁶ (< lat. Chlodovicus / Clodovicus < germ. Chlod(o)wic), Karolman — Carlomán (< lat. Karlemannus / Carlemannus < germ. Karlmann), Ľudovít XIV. — Luis XIV (< fr. Louis), Metod — Metodio (< lat. Methodius < gr. Μεθόδιος), Oto — Otón (< lat. Otto, akuz. Ottonem < germ. Otto), Odoaker — Odoacro (< lat. Odoacer, germ. pôvodu), Pipin — Pipino (< Pippin), sv. Tomáš Akvinský — santo Tomás de Aquino (< tal. san Tomasso d'Aquino) a i.

Pri svätcoch je vysoká miera adaptácie pochopiteľná aj z toho dôvodu, že ich mená sú v európskych jazykoch už od stredoveku (spolu s biblickými menami) základom kalendára a mali významnú úlohu pri výbere krstných (rodných) mien, ktorých masové používanie celý adaptačný proces urýchlilo: sv. Augustín — san Agustín (ako filozof je často uvádzaný aj ako Aurelius Augustinus, ako svätec vždy vo vžitej forme), sv. Blažej — san Blas, v. Mikuláš — san Nicolás, sv. Ondrej — san Andrés, sv. Vavrinec — san Lorenzo a i. Niektoré rozdiely sú naozaj markantné: svätý Vojtech — san Adalberto. Niekedy sa objavia aj rôzne adaptačné varianty tohto istého mena: sv. Benedikt / sv. Beňadik²⁷ — san Benedicto / san Benito (< lat. Benedictus), sv. Izidor — san Isidoro / san Isidro. Cez mená svätcov sa do španielčiny dostali aj viaceré slovanské mená, napríklad z poľštiny Kazimír — Casimiro, Stanislav — Estanislao, z češtiny Václav — Venceslao / Wenceslao²⁸, z maďarčiny Ladislav²⁹ — Ladislao a i.

Často sa pri svätcoch rovnakého mena uvádza miesto pôvodu, kvôli rozlíšeniu. Tu treba mať na pamäti aj rozdielne tvary niektorých toponým v slovenčine a španielčine: sv. František z Assisi — san Francisco de Asís a i.

25 Alebo Zoroaster — Zoroastro, čo je grécky tvar. V prípade viacerých blízkovýchodných a egyptských antroponým máme dvojtvary, jeden originálny, druhý helenizovaný, keďže cez gréčtinu sa tieto propriá dostali, aj so zmenami tam realizovanými, do ostatných európskych jazykov: Sammuramat / Semiramis — Samuramat / Semíramis, Džoser — Djeser / Zoser a pod.

26 Mená germánskeho pôvodu sú vo všeobecnosti výrazne adaptovanejšie v španielčine (Henrich — Enrique, Gottfried — Godofredo, Roderik — Rodrigo a i.), keďže vizigótska časť ich dejín spôsobila, že veľa germánskych mien je interpretovaných ako domáce.

27 Podľa sv. Benedikta z Nursie (5. storočie), na Slovensku sa používa (teraz menej, ale v stredoveku hojne) tvar Beňadik, podľa domáceho slovenského, resp. uhorského svätca, sv. Beňadika (11. storočie).

28 Zo staročeskej podoby mena Věnceslav.

29 Podľa sv. Ladislava, ktorý bol zároveň uhorským kráľom Ladislavom I. v 11. storočí. Ladislav je zjednodušeným variantom slovanského osobného mena Vladislav.

Obdobne sa adaptované tvary mien (často nie z národného jazyka, ale z latinského tvaru, ktorý preto niekedy uvádzame v zátvorke) používajú pri významných historických osobnostiach, minimálne krstné meno je nahradené domácim ekvivalentom, v španielčine takmer vždy je adaptované aj priezvisko³⁰: *Johanka z Arku* — *Juana de Arco* (< fr. *Jeanne d'Arc*), *Mikuláš Kopernik* — *Nicolás Copérnico* (< lat. *Nicolaus Copernicus*), *Erazmus Rotterdamský* — *Erasmus de Róterdam* (< lat. *Erasmus Roterodamus*), *Viliam Tell* — *Guillermo Tell* (< nem. *Wilhelm Tell*), *Ján Kalvín* — *Juan Calvino* (< fr. *Jean Calvin*), *Ján Scotus Eriugena* — *Juan Escoto Erígena* (< angl. *John Scotus Eriugena* / < lat. *Iohannes Scotus Eriugena*), *Kryštof Kolumbus* — *Cristóbal Colón* (< tal. *Cristoforo Colombo* / lat. *Christophorus Columbus*) a i. Občas existuje v slovenčine dvojtvar: *Ján Duns Scotus* / *Johannes Duns Scotus*³¹ — *Juan Duns Escoto*, prípadne koexistujú tri tvary (slovakizovaný, v národnom jazyku a v latinčine: *Viliam z Conches* / *Guillaume de Conches* / *Guilhelmus de Conchis* — *Guillermo de Conches*).

Vo všeobecnosti však možno povedať, že slovenčina nie je taká dôsledná v adaptácii mien známych osobností ako španielčina: *Giovanni Caboto* / *John Cabot* — *Juan Caboto*, *Albrecht Dürer* — *Alberto Durer*, *Hieronymus Bosch* — *el Bosco*, *Fernão de Magalhães* — *Fernando de Magallanes*, *Nicollò Machiavelli* — *Nicolás Maquiavelo*, *Michelangelo* — *Miguel Ángel*, *Thomas More* — *Tomás Moro*, *Martin Luther* — *Martín Lutero*, *Ulrich Zwingli* — *Ulrico Zuinglio* a i.

Zaujímavou skupinou sú byzantské antroponymá, na ktoré sa zvyknú uplatňovať tie isté transkripčné pravidlá (až do konca byzantského obdobia), ako v prípade gréckych antických mien, v snahe zachovať jednotnosť v prepise gréckych názvov ako celku, hoci výslovnosť gréčtiny byzantského obdobia sa oproti klasickej gréčtine zmenila (Buzássyová L, 2002, s. 49). Aj v tejto skupine vidno vyšší stupeň adaptácie v prípade mien panovníkov či svätcov. Napr. gr. antroponymum *Θεόδωρος* je plne adaptované v prípade cisára: *Teodor*, ale už nie pri mene byzantského filozofa *Theódoros Metichités*, v španielčine použijeme jeden tvar: *Teodoro*; *Teodoro Metoquita*. A dvojtvary (adaptovaný a neadaptovaný tvar) nachádzame opäť iba v slovenčine: *Bazil II* / *Basileos II* — *Basilio II* (< *Βασίλειος*) (tamže, s. 49).

Spomeňme aspoň okrajovo aj slovenské mená pred rokom 1918, kedy slovenčina nebola v postavení úradného jazyka, tým bola latinčina, neskôr maďarčina a nemčina, čo reflektujú španielske ekvivalenty: *Matej Bel* — *Matthias Bel*³², *Ján Sambucus* — *Johannes Sambucus*, *Móric Beňovský* — *Móric Benyovszky*. Takisto sa poslovenčujú maďarské šľachtické priezviská z uhorského obdobia (PSP, s. 42), v španielčine zostávajú s maďarským pravopisom: *Esterházi* — *Eszterházy*, *Rákoci* — *Rákóczi*, *Ziči*³³ — *Zichy*, *Matúš Čák* — *Mateo Csák* a i.

30 Či iné doplnkové antroponymum, napr. podľa miesta pôvodu. a pod., pred uzákonením priezviska ako druhého záväzného, oficiálneho antroponyma.

31 Latinský tvar mena prevažuje, ak je spomínaný v kontexte stredovekej filozofie. V cirkevnom kontexte sa zasa často objavuje v slovakizovanej podobe: blahoslavený *Ján Duns Scotus*.

32 V tejto podobe je uvedený na titulnej strane svojho najznámejšieho diela *Notitia Hungariae*. Latinská podoba jeho priezviska je dochovaná na jednom dobovom obraze: *Matthias Bellius* (Považaj, 2002, s. 91).

33 Hoci často nájdeme aj pôvodný pravopis, napríklad aj v oficiálnom pomenovaní budov: *Grassalkovichov* / *Grasalkovičov palác*, *Zichyho* / *Zičiho palác* a pod.

6. SÚČASNÉ MENÁ Z JAZYKOV PÍŠUCICH LATINKOU

V súčasnosti sa zachováva originálna grafická podoba antroponým³⁴. Ale bol to postupný proces, v období raného novoveku bol napríklad v španielčine ešte úzus adaptovať aj meno aj priezvisko: *Anne Boleyn* → *Ana Bolena*, *Martin Luther* → *Martín Lutero*, neskôr iba meno: *Karl Marx* → *Carlos Marx* a v dvadsiatom storočí sa z jazykov používajúcich latinku začínajú preberať mená bezo zmeny³⁵: *Marcello Mastroianni*, *Marie Curie*, *Simone de Beauvoir* (rae.es/ortografia³⁶). Tento trend spätne ovplyvňuje aj mnohé adaptované mená a začínajú vznikať dvojtvary, popri vžitých hispanizovaných formách čoraz viac fungujú aj neadaptované³⁷: *Carlos Marx / Karl Marx*³⁸, *Eduardo Manet / Édouard Manet*³⁹, *Pablo Casals / Pau Casals*⁴⁰, niektoré adaptované mená dokonca už začínajú zastarávať, napríklad v prípade mena *Juan Gutembergo* je dnes

34 Platí to pre proprietárne použitie antroponým, pri ich deonymizácii (a prípadnom využití ako bázy pre odvodené slová) proces adaptácie funguje (a pri menách zo staršieho obdobia, ktoré sú adaptované, ide adaptácia ešte ďalej). Španielčina: *Parkinson* → *párkinson*, *parkinsonova choroba*, *parkinson*, *McCarthy* → *macartismo*, *maccarthyzmus*. Rovnako aj v slovenčine: *don Juan* → *donchuan*, *McAdam* → *makadam* a pod.

35 V prípade slovenčiny odhliadneme od prechýľovania ženských priezvisk v slovenčine, sme si vedomí, že okrem pridania ženskej prípony *-ová* sa nezriedka stáva, že vypadne koncová samohláska a naruša sa tým formálna identita s originálom: *Drabble* → *Drabblová*, *Berganza* → *Berganzová* (Prociková, 2002, s.70).

36 <https://www.rae.es/ortografia/transferencia-y-traduccion-de-antroponimos-extranjeros> [cit. 25. 1. 2024].

37 Porovnali sme frekvenciu použitia v korpusoch, ktoré sú súčasťou databázy španielskeho jazyka RAE. Skratkou CNDH budeme označovať *Corpus del Nuevo Diccionario Histórico de la Lengua Española* (<https://apps2.rae.es/CORPES/view/inicioExterno.view>), ktorý obsahuje takmer 356 miliónov textových slov (tokenov) a pokrýva produkciu od 12. storočia do roku 2000. CORPES XXI (*Corpus del Español del Siglo XXI*, <https://www.rae.es/corpes/>), referenčný korpus mapujúci španielsky jazyk v 21. storočí. Obsahuje 395 miliónov textových slov (tokenov) pochádzajúcich z písomných ako aj hovorených zdrojov (30 % zo Španielska, 70 % z hispánskej Ameriky). Ďalšie skratky: F = absolútna frekvencia, Fnorm. = normalizovaná frekvencia prípadov na milión textových slov. Obe databázy boli konzultované 28. 3. 2024.

38 CNDH: *Carlos Marx* (Fnorm. = 0,34) — *Karl Marx* (Fnorm. = 0,27).

CORPES XXI: *Carlos Marx* (Fnorm. = 0,51) — *Karl Marx* (Fnorm. = 0,71).

39 CNDH: *Eduardo Manet* (Fnorm. = 0,01) — *Édouard Manet* (Fnorm. = 0,02); ale všetky príklady s *Édouard* sa objavili až v r. 1986 a neskôr a všetky sú iba zo Španielska.

CORPES XXI: *Eduardo Manet* (Fnorm. = 0,51) — *Édouard Manet* (Fnorm. = 0,08); forma *Eduardo* je iba hispanoamerická, až 60 % pripadá na Kubu; *Édouard* pripadá až z 54 % na Španielsko.

40 CNDH: *Pablo Casals* (Fnorm. = 0,05) — *Pau Casals* (Fnorm. = 0,09), všetky príklady s *Pau* sú zo Španielska, a všetky až po skončení frankizmu, od r. 1977.

CORPES XXI: *Pablo Casals* (Fnorm. = 0,11) — *Pau Casals* (Fnorm. = 0,12), tvar *Pablo* má v Španielsku mizivé zastúpenie (6,82 %), prevažuje najmä v portorikánskej španielčine: 54,5 % všetkých prípadov. Tvar *Pau* sa vyskytuje najmä v Španielsku (76,5 % všetkých výskytov).

už podstatne častejší tvar *Johannes Gutenberg*⁴¹ (tamže). Výnimkou pri vernom zachovaní antroponyma sú diakritické znamienka, prípadne grafémy, ktoré sa nepoužívajú v slovenčine / španielčine a do istej miery sa ich absencia alebo nahradenie toleruje. To je prípad španielskeho *ñ* v slovenčine: *Muñoz, Ibáñez* (namiesto *Muñoz, Ibáñez*); mäkčeňov a dlžňov zo slovanských jazykov v španielčine: *Karadzic* (namiesto *Karadžić*)⁴², *Vaclav Havel* (namiesto *Václav Havel*)⁴³; a iných prvkov, ktoré absentujú v oboch nami analyzovaných jazykoch: *Jaroslav Kaczynski* (namiesto *Jarosław Kaczyński*)⁴⁴, *Auguste Lumiere* (namiesto *Lumière*)⁴⁵ a pod. A v prípade španielčiny aj pridávanie tildy pri rodných menách, najmä ak je rozdiel medzi cudzím a španielskym menom iba v jej absencii: *Nicolas / Nicolás Sarkozy*⁴⁶, *Angela / Ángela Merkel*.⁴⁷

Podobná tendencia prechodu od adaptovaných tvarov k originálu je badateľná aj pri fiktívnych menách literárnych a filmových hrdinov. Na jednej strane tu máme vžitú hispanizovanú mená zo staršej spisby *Edmundo Dantés* (Dumas: Gróf Montecristo), neadaptované mená zo súčasnosti (*Vito Corleone*), ako aj existenciu dvoch tvarov — zastarávajúce hispanizované meno v starších prekladoch z 19. storočia oproti dnešným neadaptovaným: *Catalina / Catherine Earnshaw*⁴⁸ (z diela Emily Brontë: *Búrlivé výšiny*), *Gervasia / Gervaise Macquart*⁴⁹ (Émile Zola: *Zabijak*) a pod. (tamže).

Jedinou výnimkou, ktorá udržiava v súčasnosti kontinuitu v používaní adaptovaných ekvivalentov rodných mien, sú mená pápežov⁵⁰ a panovníkov: *Lev XIII.* — *León XIII, Ján Pavol II.* — *Juan Pablo II, František Jozef* — *Francisco José* (< nem. *Franz Joseph*), *Mikuláš II* — *Nicolás II* (< rus. *Никола́й II*), *Juraj VI.* — *Jorge VI* (< angl. *George VI*), *Alžbeta II.* — *Isabel II* (< angl. *Elizabeth II*). V prípade panovníkov sa použije slovenský ekvivalent až po oficiálnom nástupe do funkcie. V roku 2022 sme toho boli svedkami pri nástupe na anglický trón, z *Charlesa* sa stal *Karol III.* — *Carlos III.* Zaujímavé je, že v prípade predposledného španielskeho kráľa sa slovenský ekvivalent nepoužíva,

41 CNDH: *Juan Gutembergo* (Fnorm. = 0,00, 2 výskyty) — *Johannes Gutenberg* (Fnorm. = 0,00, 2 výskyty). Tvar *Johannes Gutenberg* sa prvýkrát objavil až v roku 1989. Oba výskyty *Juan Gutembergo* sú z 18. storočia.

CORPES XXI: *Juan Gutembergo* (Fnorm. = žiaden výskyt) — *Johannes Gutenberg* (Fnorm. = 0,05).

42 CORPES XXI: *Karadzic* (Fnorm. = 0,46) — *Karadžić* (Fnorm. = 0,00, 2 výskyty).

43 CORPES XXI: *Vaclav Havel* (Fnorm. = 0,08) — *Václav Havel* (Fnorm. = 0,04).

44 CORPES XXI: *Kaczynski* (Fnorm. = 0,14) — *Kaczyński* (Fnorm. = 0,02).

45 CORPES XXI: *Lumiere* (Fnorm. = 0,13) — *Lumière* (Fnorm. = 0,51).

46 CORPES XXI: *Nicolas Sarkozy* (Fnorm. = 1,71) — *Nicolás Sarkozy* (Fnorm. = 0,32).

47 CORPES XXI: *Angela Merkel* (Fnorm. = 1,85) — *Ángela Merkel* (Fnorm. = 0,21).

48 CNDH: *Catalina Earnshaw* (Fnorm. = 0,00, 1 výskyt) — *Catherine Earnshaw* (Fnorm. = 0,00, 1 výskyt).

CORPES XXI: *Catalina Earnshaw* (Fnorm. = 0,00, 1 výskyt) — *Catherine Earnshaw* (Fnorm. = 0,00, 3 výskyty).

49 Žiaden výskyt v CNDH ani v CORPES XXI.

50 To sa týka iba oficiálnych mien používaných v pápežskej funkcii, občianske mená sú, samozrejme, ponechané bezo zmeny. Takže pápež *Pius X.* — *Pío X.*, vl. menom *Giuseppe Melchiorre Sarto*, nie je v slovenčine **Jozef Melichar*, ani **José Melchor* v španielčine.

Juan Carlos nebol *Ján Karol. V prípade princov a princezien v Spojenom kráľovstve sa v slovenčine používa originálny anglický tvar, v španielčine sa používajú oba tvary: *Harry / Enrique, duque de Sussex*⁵¹, *William / Guillermo, príncipe de Gales*⁵².

Grafická forma antroponyma je teda pri súčasných menách v podstate zhodná, avšak pretrvávajú neraz výrazné rozdiely vo výslovnosti⁵³, ktoré však zvyknú kopírovať fónickú adptáciu v prípade apelatív: *Batman* [betmen] — [bátman], *Michael Jackson* [majkl džeksn] — [májkel jákson], *Salinger* [selindžer] — [sálinžer], *Steven Spielberg* [sti:vn spi:lberk] — [estíβen espílberk] atď. Z iných jazykov: (*Alfonz*) *Mucha* [muxa] — [mútʃa], *Heidi* [háidi] — [xéidi], *Ursula von der Leyen* [urʃula fon der lejen] — [úrsula von der léyen], *Vaclav (Havel)* [bakláf] a i.

Samostatný článok by si zaslúžila adaptácia mien z angličtiny, ak sa používajú aj v španielsky hovoriacich krajinách, najmä v hispánskej Amerike. Tu len zhrnieme, že adaptačný proces pozostáva v prvom rade z aplikácie pravidiel španielskeho prízvukovania, čiže použitia tildy (´): *Dónovan, Édison* atď. Ale nielen. Často adaptačný proces nie je dokončený a súbežne sa používa viacero variantov: *Jessica* → *Yessica / Yesika, Jennifer* → *Yénifer, / Yenifer, Leslie* → *Lesli / Lesly, Douglas* → *Dagles* a i.

7. ANTROPONYMÁ ZO SLOVANSKÝCH JAZYKOV PÍŠUCICH CYRILIKOU

Antroponymá zo slovanských jazykov písucich cyrilikou (azbukou) pri prepise v španielčine relatívne verne odrážajú fonetiku pomocou španielskeho pravopisu⁵⁴. To platí tak pre prízvukovanie (*Andréi Dmíttrievich Sájarov*), ako aj pre zápis iných foném (*Serguéi, Jrushchov*). Pri osobnostiach z minulosti sa ešte občas používa nahradenie rodného mena španielskym ekvivalentom: *Lev Tolstoj* — *León / Lev Tolstói*⁵⁵ (< rus. Лев Толстой), *Nikolaj Gogol* — *Nicolás / Nikolái Gógol*⁵⁶ (< ruso Николай Гоголь).

Korešpondujúce znaky (slovenčina — španielčina):

C — TS, prepis grafémy ч, ktorá vyjadruje neznelú alveolárnu afrikátu [ts]: *Chmel'nyckij* — *Jmelnitski* (< ukr. Хмельницький), *Solženicyn* — *Solzhenitsyn* (< rus. Солженицын), *Trockij* — *Trotski* (< rus. Троцкий) a i.

51 Žiaden výskyt v CORPES XXI.

52 Žiaden výskyt v CORPES XXI.

53 Výslovnosť tu uvádzaná je platná pre európsku španielčinu.

54 S výnimkou srbčiny, pri nej sa používa latinský zápis existujúci pre srbčinu, zhodný s chorvátskou latinkou. Preto sa bývalý juhoslovanský prezident *Slobodan Milošević* bude zapisovať rovnako ako v slovenčine (hoci často bez diakritiky: *Milosevic*) a nie ako by to bolo v prípade ostatných jazykov z tejto skupiny: **Milóshevich*.

55 CNDH: *León Tolstói* (Fnorm. = 0,07) — *Lev Tolstói* (Fnorm. = žiaden výskyt).

CORPES XXI: *León Tolstói* (Fnorm. = 0,25) — *Lev Tolstói* (Fnorm. = 0,04). Tvar *León* sa najčastejšie vyskytuje v argentínskej španielčine (26,3%). Tvar *Lev* pripadá z 56,3% na Španielsko.

56 CNDH: *Nicolás Gógol* (Fnorm. = 0,01) — *Nicolái Gógol* (Fnorm. = žiaden výskyt).

CORPES XXI: *Nicolás Gógol* (Fnorm. = 0,01) — *Nicolái Gógol* (Fnorm. = 0,05). Tvar *Nicolás* je zdokumentovaný iba v hispanoamerických textoch, ani raz v Španielsku. Tvar *Nicolái* je najviac prítomný v Španielsku, až v 40% všetkých prípadoch.

Č — CH, neznelá postalveolárna afrikáta [tʃ], vyjadrená znakom ч: *Gorbačov — Gorbachov* (< rus. Горбачёв), *Čajkovskij — Chaikovski* (< rus. Чайковский) a i.

H — G, v ukrajinčine znak г vyjadruje znelú glotálnu frikativu [h], v podstate zhodnú so slovenským h, v španielčine sa prepisuje g a číta sa ako [g]: *Bohdan Chmelnyckyj — Bogdán Hmelnički* (< ukr. Богдан Хмельницький), *Hrihorij Skovoroda — Grihori Skovoroda* (< ukr. Григорій Сковорода) a i.

CH — J, neznelá velárna frikativá [x], vyjadrená v cyrilike znakom х: *Chruščov — Jrushchov* (< rus. Хрущёв), *Sacharov — Sájarov* (< rus. Сахаров) a i.

J / I — Y / I, palatálna aproximanta [j], na začiatku slova vyjadrená napríklad v ruštine znakmi, ktoré zahŕňajú aj nasledujúci vokál (e — [je], ě — [jo], ю — [ju], я — [ja]), v španielčine prepisovaná ako y: *Jurij Gagarin — Yuri Gagarin* (< rus. Юрий Гагарин), *Boris Jelcin — Boris Yeltsin* (< rus. Борис Ельцин); uprostred slova, ak je vyjadrená grafémou ě [jo], používa španielsky aj slovenský prepis i (jedine ak palatalizovaný konsonant existuje v slovenčine, použije sa iba mäkkéň): *Semion Budonnyj — Semión Budionni* (< rus. Будённый), *Piotr Čajkovskij — Piotr Chaikovski* (< rus. Пётр Чайковский), ak pomocou e — [je], я — [ja], v slovenčine sa prepíše pomocou j, španielčine i: *Vjačeslav Molotov — Viacheslav Mólotov* (< rus. Вячеслав Мόлотов). Ak je medzi dvoma samohláskami, je prepísaná do slovenčiny ako j, v španielčine ako y: *Čarajev — Charájev* (< rus. Чаряев), *Dostojevskij — Dostoyevski* (< rus. Достоевский), *Mendelejev — Mendeléjev* (< rus. Менделеев) Na konci slova sa v slovenčine zachováva, v španielskom prepise odpadáva: *Jevgenij Preobraženskij — Yevgueni Preobrazhenski* (< rus. Евгений Преображенский), *Vysockij — Vysotski* (< rus. Высоцкий), *Zelenskyj — Zelenski* (< ukr. Зелёнский) a i.

Š — SH, neznelá postalveolárna frikativá [ʃ], vyjadrená v cyrilike znakom ш: *Kalašnikov — Kalášnikov* (< rus. Калашников), *Ševčenko — Shevchenko* (< ukr. Шевченко), *Šostakovič — Shostákovich* (< rus. Шостакович) a i.

ŠČ — SHCH, dlhá neznelá alveopalatálna frikativá [ʧ], vyjadrená znakom щ, v slovenčine ani v španielčine neexistuje, vyslovuje sa ako spoluhlásková skupina [ʃtʃ]: *Chruščov — Jrushchov* (< rus. Хрущёв) a i.

X — KS, spoluhlásková skupina [ks] sa prepisuje zodpovedajúcou grafémou x v slovenčine, v španielčine pomocou dvoch grafém ks (rovnako ako v cyrilike кс): *Alexej Navalnyj — Alekséi Navalni* (< rus. Алексей Навальный), *Alexandr Solženicyn — Aleksandr Solzhenitsyn* (< rus. Александр Солженицын) a i.

Ž — ZH, znelá postalveolárna frikativá [ʒ], vyjadrená v cyrilike znakom ж: *Todor Christov Živkov — Tódor Jristov Zhívkov* (< bulh. Тодор Христов Живков), *Valerij Zalužnyj — Valeri Zaluzhni* (< ukr. Валерій Залужний) a i.

Palatalizácia: ak po palatalizovanej spoluhláske nasleduje znak (e — [je], ě — [jo], ю — [ju], я — [ja], u — [i]), v slovenčine je vyjadrená mäkkéňom (‘) na spoluhláske⁵⁷, ale iba ak sa dá zmäkkíť aj v slovenčine, ak neexistuje daná mäkká spoluhláska, píše sa za ňou i, v španielčine vždy iba i: *Budonnyj — Budionni* (< rus. Будённый), *Ludmila Pavličenkova — Liudmila Pavlichenko* (< ukr. Людмила Павличенко), *Piotr Čajkov-*

57 Okrem samohlásky e, i, ktoré mäkkia predchádzajúce spoluhlásky d, t, n, l, tak v slovenčine ako aj v ruštine. Vyslovuje sa teda mätko bez použitia diakritického mäkkeňa (‘), v španielčine sa vyslovuje tvrdo: *Turgenev* [turgeňev] — *Turguénev* [turgénev] (< rus. Тургенев).

skij — Piotr Chaikovski (< rus. Пётр Чайковский) a i. S výnimkou skupiny ъи, ktorej slovenský prepis je ji: *Iljič — Ilích* (< rus. Ильич). Ak je vyjadrená mäkkým znakom ъ, v slovenčine sa použije mäkčeň na predchádzajúcej spoluhláske (ak taká mäkká spoluhláska v slovenčine neexistuje, mäkký znak sa pri slovenskom prepise vynechá), v španielčine sa vždy vynechá: *Taras Bul'ba — Tarás Bulba* (< ukr. Тарас Бульба), *Jel'cin — Yeltsin* (< rus. Ельцин), *Gorkij — Gorki* (< rus. Горький). Ak po mäkkom znaku ъ nasleduje e, použije sa i v oboch jazykoch: *Zinoviev — Zinoviev* (< rus. Зиновьев).

Niekedy sa, najmä v španielčine, použije anglický prepis⁵⁸: *Evgeni* (namiesto *Yevguéni*)⁵⁹, *Khrushchev* (namiesto *Jrushchov*)⁶⁰, *Gorbachev* (namiesto *Gorbachov*)⁶¹, *Tchaikovsky* (namiesto *Chaikóvski*)⁶² a pod⁶³.

Z morfolologickej perspektívy treba spomenúť, že v slovenčine sa k ženským priezviskám pridáva -ová, aj keď už ekvivalentnú koncovku v tom ktorom slovanskom jazyku originálne priezvisko obsahuje: *Tereškovová — Tereshkova* (< rus. Терешкова).

8. ARABSKÉ MENÁ

Niektoré rozšírenejšie mená arabského pôvodu majú aj adaptovanú podobu, napríklad niektoré historické osobnosti: *Mohamed — Mahoma*⁶⁴ (< arab. Muhammad), porov. súčasných nositeľov toho istého mena: *Muhammad Mursí — Mohamed Mursí* (bývalý egyptský prezident) a pod. Ďalšie: *Mustafa — Mustafá, Sulejman — Solimán* a i. Kvôli spoločným dejinám počas stredoveku je takýchto adaptovaných mien viac v španielčine: *Abd ar-Rahman — Abderramán, al-Mansúr — Almanzor* a pod. V prípade významných učencov, ktorých diela sa prekladali do latinčiny, koexistuje s arabským tvarom aj latinská podoba mena: *Ibn Sina / Avicenna — Ibn Sina / Avicena* (< lat. Avi-

58 Občas aj v slovenčine, z administratívnych dôvodov. Z vlastnej praxe na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského vieme, že musíme rešpektovať oficiálne dokumenty napríklad ukrajinských študentov, v ktorých figuruje prepis do latiniky podľa pravidiel pre angličtinu: *Мухайло* → *Mykhailo* (namiesto *Mychajlo*) a pod.

59 CORPES XXI: *Evgeni* (Fnorm. = 0,01) — *Yevguéni* (Fnorm. = 0,11). Až 80 % výskytu tvaru *Evgeni* pripadá na Kubu.

60 CORPES XXI: *Khrushchev* (Fnorm. = 0,03) — *Jrushchov* (Fnorm. = 0,08). Až 65,6 % výskytu tvaru *Jrushchov* pripadá na Španielsko.

61 CORPES XXI: *Gorbachev* (Fnorm. = 0,07) — *Gorbachov* (Fnorm. = 0,92). Anglický tvar *Gorbachev* pochádza až v 83,3 % prípadov z Uruguaya.

62 *Tchaikovsky* (Fnorm. = 0,63) — *Chaikóvski* (Fnorm. = 0,39). Normalizovaná frekvencia anglického tvaru *Tchaikovsky* je najvyššia v textoch zo španielčiny používanej v USA, až 2,5-krát na milión slov. Texty z tejto oblasti sú veľmi málo zastúpené, napriek tomu sa na celkovom počte podieľajú 4,4 %.

63 Takisto treba rozlišovať medzi antroponymom, ktoré sa prepisuje: *Vladímir Vysotski*, medzi prevzatím bezo zmeny z latiniky: *Vladimir Nabokov* (tu z angličtiny, keďže ide o naturalizovaného amerického spisovateľa ruského pôvodu, píše sa bez tildy), a medzi adaptovaným antroponymom, ktoré preniklo do používania v španielčine: *Vladimiro Montesinos* (bývalý riaditeľ peruánskej bezpečnostnej služby).

64 Pre španielsky tvar bola východiskom latinská podoba *Mahometus*.

cenna < ar. *ibn sinā*), *Ibn Rušd* / *Averroes* — *Ibn Rushd* / *Averroes* (< lat. *Averroes* < ar. *ibn Rušd*).

Pri arabských menách z nedávnej minulosti a zo súčasnosti sa slovenský a španielsky prepis líšia obdobným spôsobom ako pri predchádzajúcich jazykoch, dva najčastejšie rozdiely sú slovenské zachovávanie geminát a kvantity pomocou dĺžňa (´): *Abdulláh* — *Abdalá* (jordánsky kráľ), *Bašár Asad* — *Bachar el Asad*, *Džamál Abd an-Násir* — *Gamal Abdel Násir*, *Husní Mubáarak* — *Hosni Mobarak*, *Jásir Arafat* — *Yasir Arafat*, *Mahmúd Abbás* — *Mahmud Abas*, *Muammar al-Kaddáfí* — *Muamar al Gadafi*, *Rafík Harírí* — *Rafiq Hariri*, *Saddám Husajn* — *Sadam Huseín*, *Salmán bin Abd al-Azíz* — *Salmán bin Abdulaziz*, *Usáma Bin Ládín* — *Osama Bin Laden* a i.

9. ČÍNSKE MENÁ

Čínske mená sa skladajú z dvoch alebo troch znakov. Prvé je vždy priezvisko *xing*, za ním nasleduje rodné meno *ming* (Kane, 2009, s. 117). Napríklad v mene *Mao Ce-tung*, je *Mao* priezvisko a *Ce-tung* je rodné meno zložené z dvoch znakov, v slovenčine so spojovníkom, v španielčine písané ako jedno slovo: *Mao Zedong*.

Niektoré historické mená majú adaptovanú podobu: *Konfucius* — *Confucio* (< transkripcia by bola *Kchung-fu-c'*), *Lao-C'* — *Lao-Tse*, poprípade sa adaptovali do graficky jednoslovnej podoby: *Čankajšek* — *Chiang Kai-shek*.

Španielčina opustila transkribovanie pomocou spojovníkov a používa v súčasnosti na zápis čínskych mien pinyin, teda čínsku hláskovú abecedu⁶⁵: *Mao Zedong* (v predchádzajúcich transkripciách tradične ako *Mao Tse-tung*), *Chu Ťin-tchao* — *Hu Jintao*, *Si Ťin-pching* — *Xi Jinping*, *Ťiang Ce-min* — *Jiang Zemin* a pod.

10. INÉ JAZYKY

Analyzovať detailnejšie ostatné regionálne dôležité jazyky a antroponymá v nich používané by bolo nad možnosti a rozsah tohto článku. Mnohé rozdiely medzi oboma jazykmi sú aj tu z veľkej miery rovnakej povahy, uvádzame teda iba výber relatívne častých mien, bez podrobností:

65 Kodifikovaný medzinárodný zápis čínštiny pomocou latiniky, schválený Čínskym výborom pre reformu písma v roku 1958. Česká a slovenská transkripcia, doteraz používaná, bola vypracovaná v roku 1952, teda ešte pred čínskym projektom pinyin (Benická, 2002, s. 166). Nie je tu priestor na vyčerpávajúce vysvetlenie prevodu pinyinu do českej a slovenskej transkripcie, tak aspoň zopár príkladov: b, d, g → p, t, k (*ban, dan, gan* → *pan, tan, kan*); p, t, k → pch, tch, kch (*pan, tan, kan* → pchan, tchan, kchan); z → c (*zuo* → *cuo*); c → cch (*cuo* → *cchuo*); r → ž (*ru* → *žu*); zh, ch, sh → č, čch, š (*za, cha, sha* → *ča, čcha, ša*); j, q, x → ť, čch, s (*jie, qie, xie* → *tie, čchie, sie*); h → ch (*hao* → *chao*); finála -ian → -ien; finála -ong → -ung; ju, qu, xu, yu → ťü, čchü, sü, jü; koncové i v diftongu → j (*lai* → *laj*); -ui → uej; i v slabikách zi, ci, si, zhi, chi, shi, ri → apostrof (c', cch', s', č', čch', š', ž'); finála -iu → -iou; y na zač. slabiky → j (*yao, yuan* → *jao, jüan*) atď. (Čarnogurská, 2002, s. 180–181).

Mená z obdobia staroveku a stredoveku: *Džingischán — Gengis Kan, Gautama Budha / Buddha — Gautama Buda, Kršna / Krišna — Krishna, Šeherezáda — Sherezade, Timur — Tamerlán*⁶⁶ a i.

Súčasnú hebrejské mená: *Benjamin Netanjahu — Benjamín Netanyahu, Ariel Šaron — Ariel Sharón, Jicchak Rabin — Isaac Rabin, Moše Dajan — Moshé Dayán* a i.

Indické: *Džaváharlál Néhrú — Jawaharlal Nehru, Mahátma Gándí — Mahatma Gandhi* a i.

Iné: *Aun San Schu Ťij — Aung San Suu Kyi, Hirohito [hirohito] — Hirohito [iroító], Ho Či Min — Ho Chi Minh, Chomejní — Jomeiní, Kim Čong-un — Kim Jong-un, Mahmúd Ahmadínezád — Mahmud Ahmadinejad, Pan Ki-mun — Ban Ki-moon, Rezá Pahlaví — Reza Pahlaví, Šinzó Abe — Shinzo Abe* atď.

11. PREKLAD

V určitej skupine antroponým je sémantika natolko významná, že adaptácia sa vykonáva pomocou prekladu, nahradenia apelatívnej zložky domácim ekvivalentom, za účelom zachovania zrozumiteľnosti a priezračnosti motivácie pomenovania. Tento postup sa uplatňuje pri menách vládcov, veliteľov, náčelníkov, ktorí v čase jednomenosti používali okrem svojho mena aj druhé, väčšinou vo forme charakterizačného epiteta⁶⁷, ktoré identifikuje nositeľa, ten ho získava až počas života:

Alexander Veľký — Alejandro Magno (< lat. *Alexander Magnus* < gr. *Ἀλέξανδρος ο Μέγας*), *Eduard Vyznávač — Eduardo el Confesor* (< angl. *Edward the Confessor*), *Erik Červený — Erik el Rojo* (< staroseverčina *Eiríkr hinn rauð*), *Fridrich I. Barbarossa (Červeno-bradý) — Federico I Barbarroja* (< nem. *Friedrich Barbarossa*), *Harald Krásnovlasý — Haroldo Cabellera Hermosa* (< starosever. *Haraldr Hárfagri*), *Harald Modrozubý — Haroldo Diente Azul* (< starosever. *Haraldr Blátǫnn*), *Henrich Moreplavec — Enrique el Navegante* (< port. *Henrique O Navegador*), *Henrich Vtáčnik — Enrique el Pajarero* (< nem. *Heinrich der Vogler*), *Ivan Hrozný — Iván el Terrible* (< rus. *Иван Грозный*), *Ján Bezzemok — Juan sin Tierra* (< angl. *John Lackland*) *Ján Krstiteľ — Juan el Bautista* (< lat. *Ioannes Baptista* < gr. *Ἰωάννης ὁ βαπτιστής*), *Pipin Krátky — Pipino el Breve* (< *Pippinus Brevis*), *Richard Levie Srdce — Ricardo Corazón de León* (< angl. *Richard the Lionheart*), *Vlad Napichovač — Vlad el Empalador* (< rum. *Vlad Țepeș*), *Ludovít Nemec — Luis el Germánico* (< nem. *Ludwig der Deutsche*), *Ludovít Pobožný — Luis el Piadoso* (< nem. *Ludwig der Fromme*), *Viliam Dobyvatel — Guillermo el Conquistador* (< angl. *William the Conqueror*), a i.

Ďalej napríklad pri niektorých osobnostiach z radu pôvodných Američanoch, najmä z čias dobývania divokého západu USA⁶⁸: *Sediaci býk — Toro Sentado* (< angl.

⁶⁶ Z perzského *Timūr-i lang*, ktoré zahŕňa aj nepropriálnu prezývkovú časť mena, v preklade ‚Timur Chromý‘.

⁶⁷ Ďalej to bolo miesto pôvodu (pozri vyššie spomenuté osobnosti ako *Táles z Milétu*, sv. *František z Assisi* a i.), patronymiká, metronymiká, prídomky a pod. Pozri viac v Pleskalová (2016, s. 1482).

⁶⁸ Ale nie vo všetkých prípadoch: *Pocahontas, Geronimo — Gerónimo, Tecumseh*. Z uvedených príkladov v texte vidno, že ide takmer výhradne o príslušníkov dakotských (siouxkých)

Sitting Bull < dakot. *Tatanka Yotanka*), *Splašený / Šialený kôň* — *Caballo Loco* (< angl. *Crazy Horse* < dakot. *Tashunka Witko*) a pod.

Typický je preklad aj v prípade tzv. hovoriacich mien (*nombres parlantes*) v literatúre a filmografii, apelatívny základ týchto mien charakterizuje dané postavy: *Frodo Bublík* — *Frodo Bolsón* (< angl. *Frodo Baggins*), *Nožnicovoruký Edward* — *Eduardo Manostijeras* (< angl. *Edward Scissorhands*). Obzvlášť časté sú tieto symbolické mená v rozprávkach, napríklad u Grimmovcov: *Popoluška* — *Cenicienta* (< nem. *Aschenputtel*), *Šípková Ruženka* — *Bella durmiente* (< nem. *Dornröschen*), *Snehulienka* — *Blancanieves* (< nem. *Schneewittchen*) a i.

Nie vždy však nachádzame prekladové riešenie v oboch jazykoch: *kapitán Hook* — *el capitán Garfio* (< angl. *Captain Hook*), *Spider-Man* — *Spider-Man / Hombre Araña* (< angl. *Spiderman*), *Motaj* — *Moth* (< angl. *Moth*, postava zo Shakespearovho diela *Márna lásky snaha*), *panna Quickly*⁶⁹ — *señora Deprisa* (< angl. *mistress Quickly*, zo Shakespearovho diela *Veselé panie Windsorské*) a i.

12. ZÁVER

V našom článku sme sa zamerali na porovnanie antroponým cudzieho pôvodu a na ich adaptáciu v slovenčine a španielčine. Antroponymá sa vyznačujú primárne identifikačnou funkciou, ktorá potláča ich sémantickú motiváciu, napriek tomu môže adaptačný proces viesť k výrazným rozdielom, ktoré môžu sťažiť, prípadne znemožniť identifikáciu ekvivalentu. V jednotlivých kapitolách sa zameriavame na skupiny antroponým podľa pôvodu a časového obdobia. Najprv sa venujeme antickým menám latinského a gréckeho pôvodu. Môžeme konštatovať, že v španielčine bola ich adaptácia výraznejšia a španielske ekvivalenty antických mien sa vzdialili podstatne viac od originálu. Nielen formou, ale aj výslovnosťou. Vysvetľujeme si to tým, že španielčina ako jazyk, ktorý vznikol vývojom samotnej latinčiny na území Kastílie, prekonala zmeny, ktoré zasiahli nielen apelatívnu zložku slovnej zásoby, ale rovnako aj latinské mená. Prehľad z obdobia staroveku dopĺňame analýzou ekvivalentov biblických hebrejských, blízkovýchodných a egyptských mien. Pokračujeme stredovekom a raným novovekom, v tomto období sa mená bežne adaptovali do oboch skúmaných jazykov, systematickejšie však v španielčine. Postupne však dochádzalo k upúšťaniu od adaptácie (najprv priezvisk, neskôr aj rodných mien). V súčasnosti je úzus zachovávať grafickú podobu originálu antroponým pochádzajúcich z jazykov píšucich latinou. Jedinou výnimkou sú mená pápežov a panovníkov. V článku sa ďalej venujeme

kmeňov z oblasti veľkých plání, ktorí kládli v druhej polovici 19. storočia húževnatý odpor armáde USA a ich mená vo veľkom rezonovali vo vtedajšej tlači a v dobrodružnej literatúre. V latinskoamerickom kontexte sa takmer vždy používa nepreložené antroponymum: *Cuahtémoc*, *Moctezuma*, *Túpac Amaru*, *Caupolicán* a i., v krajinách, kde je pôvodný jazyk koficiálny, vidíme nárast použitia tvarov v danom jazyku, napr. kečuánčina v Peru: *Atahualpa / Atawalpa*, *Huayna Capac / Wayna Qhapaq* a i.

69 V českom preklade od Martina Hilského *paní Čiperná*.

najmä pravidlám prepisu mien zo slovanských jazykov používajúcich cyriliku (tu je španielsky prepis výrazne fonetický, na rozdiel od slovenského), ale aj transkribovaníu z arabčiny, čínštiny a iných jazykov. Pri arabčine je zreteľné, že španielčina bola počas relatívne dlhého obdobia v intenzívnom kontakte s týmto jazykom, čo sa prejavilo vo vyššej miere adaptácie oproti slovenčine. Pri prepise z čínštiny je zasa najväčším rozdielom fakt, že španielčina už používa pinyin, čínsky hláskový prepis pomocou latinky, slovenčina spolu s češtinou používajú transkripciu založenú na grafémach svojich abecied a používa ešte stále spojovníky na oddelenie ekvivalentov čínskych znakov. Na záver sa venujeme špecifickej podskupine antroponým cudzieho pôvodu, ktoré sa prekladajú. Okrem stredovekých mien panovníkov obsahujúcich opisné epitetá, ktoré charakterizujú svojho nositeľa, ide najmä o tzv. hovoriace mená používané v literárnej onomastike na charakterizáciu postavy literárneho či filmového diela. Aj tu platí, že existujú rozdiely, nie vždy oba jazyky dôsledne prekladajú každé hovoriace meno.

LITERATÚRA

- BENICKÁ, J. (2002): Niekoľko poznámok k používaniu hláskovej abecedy v čínštine. In: L. KRÁLÍK (ed.), *Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine*. Bratislava: Veda, s. 165–168.
- BLANÁR, V. (2002): Osobné mená, ich miesto v jazyku a pravopisná problematika. In: L. KRÁLÍK (ed.), *Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine*. Bratislava: Veda, s. 15–18.
- BUZÁSSYOVÁ, K. V. (2002): Retrospektívne poznámky o transkripcii zo starej gréčtiny a latinčiny. In: L. KRÁLÍK (ed.), *Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine*. Bratislava: Veda, s. 38–44.
- BUZÁSSYOVÁ, L. (2002): Zásady, ktorými sa riadime pri transkripcii gréckych a latinských mien, názvov a termínov v Encyclopaedii Beliane. In: L. KRÁLÍK (ed.), *Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine*. Bratislava: Veda, s. 45–55.
- BUZÁSSYOVÁ, L. (2016): *Od hlasu k hláske*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- Corpus del Español del Siglo XXI (CORPES XXI). Dostupné online na: <https://www.rae.es/corpes/>.
- Corpus del Nuevo Diccionario histórico de la lengua española (CNDH). Dostupné online na: <https://apps.rae.es/CNDHE/view/inicioExterno.view>.
- ČARNOGURSKÁ, M. (2002): O potrebe zjednotenia prepisu čínskych mien a názvov v slovenčine a definovania pravidiel ich skloňovania aj tvorby ich prídavných mien. In: L. KRÁLÍK (ed.), *Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine*. Bratislava: Veda, s. 174–181.
- FAURE, R. (2002): *Diccionario de nombres propios*. Madrid: Espasa.
- KANE, D. (2009): *Knižka o čínštině*. Mirošovice : DesertRose,.
- [PSP] Kol. aut. (2013): *Pravidlá slovenského pravopisu*. Bratislava: Veda.
- PLESKALOVÁ, J. (2016): Antroponymum. In: P. KARLÍK — M. NEKULA — J. PLESKALOVÁ (eds.), *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, s. 114–115.
- PLESKALOVÁ (2016): Příjímí. In: P. KARLÍK — M. NEKULA — J. PLESKALOVÁ (eds.), *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, s. 1482–1486.
- POVAŽAJ, M. (2002): Niekoľko poznámok o písaní mien z uhorského obdobia slovenských dejín. In: L. KRÁLÍK (ed.), *Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine*. Bratislava: Veda, s. 90–95.
- PROCIKOVÁ, A. (2002): Problémy adaptácie cudzích mien v Encyclopaedii Beliane. In:

- L. KRÁLIK (ed.), *Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine*. Bratislava: Veda, s. 68–73.
- RAE/ASALE (2010): *Ortografía de la lengua española*. [online]. Dostupné na: <https://www.rae.es/ortografía>
- ZAVADIL, B. (1998): *Vývoj španělského jazyka*. Praha: Karolinum.
- ZAVADIL, B. (2004): *Vývoj španělského jazyka II*. Praha: Karolinum.

Bohdan Ulašín | Katedra romanistiky, Filozofická fakulta Univerzity Komenského |
Gondova 2, 811 02 Bratislava, Slovensko
ORCID ID: 0000-0003-2613-7235
bohdan.ulasin@uniba.sk